

Oświadczenie złożone przez senatora Stanisława Gorczycę na 34. posiedzeniu Senatu w dniu 6 czerwca 2013 r.

Oświadczenie skierowane do prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska

Chciałbym Paniom i Panom Senatorom oraz Prezesowi Rady Ministrów zwrócić uwagę na problem związany z ustanawianiem miejsc pamięci narodowej.

Inicjowanie i koordynowanie działalności związanej z upamiętnianiem historycznych wydarzeń i miejsc oraz postaci w dziejach walk i męczeństwa narodu polskiego oraz innych narodów na terytorium RP jest obowiązkiem – i zarazem prawem – Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Mówi o tym w art. 1 ustawa z dnia 21 stycznia 1988 r. o Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.

Swoje zadania Rada wykonuje we współpracy z wojewódzkimi komitetami. Jednym z zadań Rady i komitetów jest opiniowanie pod względem historycznym i artystycznym wniosków o trwałe upamiętnianie miejsc, wydarzeń historycznych, a także wybitnych postaci związanych z dziejami walk i męczeństwa. Opinii takiej mają obowiązek zasięgać organy właściwe w sprawach wydawania zezwoleń na wykonanie trwałych znaków i obiektów upamiętniających.

Niestety nasze prawodawstwo nie nakłada na wnioskodawcę wymogu uwzględnienia w realizacji swojego projektu uwag i zaleceń zawartych w takiej opinii. Opinie często po prostu trafiają do szuflady, a zgłaszane uwagi są pomijane.

Wojewoda warmińsko-mazurski, przy którym działa Wojewódzki Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Olsztynie, podaje przykład sytuacji, gdy wnioskodawca skierował do zaopiniowania projekt pomnika wraz z tablicą pamiątkową, jednakże nie skorzystał on z uwag i zaleceń Komitetu, a błędy językowe nie zostały skorygowane i utrwalono je na pomniku. Zdarzają się także przypadki, że do zaopiniowania zgłaszane są projekty już zrealizowane.

Docierają do mnie również informacje, że „inicjatywy pomnikowe” są podejmowane i realizowane całym samodzielnie przez różne środowiska, a wymaganej prawem opinii nawet nikt nie zasięga.

Zgłaszające do mnie ten problem instytucje ubolewają nad brakiem realnych uprawnień Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa do praktycznego wpływania na projekty związane z upamiętnieniem symbolicznym. Niemal samowolnie projektowane pomniki zawierają błędy faktograficzne oraz językowe. W opinii wielu osób pomniki te zaprojektowane są bez dbałości o estetykę i walory artystyczne. Przypadki takie odbierają sens pracy osób zaangażowanych w Radzie i komitetach.

Dlatego też apeluję w ramach senackiego oświadczenia do samorządów terytorialnych oraz do wszelkich instytucji i środowisk, podejmujących inicjatywy upamiętniające naszą historię, o lepszą współpracę i korzystanie z opinii zarówno Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, jak i współpracujących z nią komitetów.

Proszę także Pana Premiera oraz Pana Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o rozważenie wprowadzenia zmian w prawie, które ograniczyłyby tak dużą dowolność działań podczas tworzenia symboli upamiętniających walkę i męczeństwo naszego narodu.

Stanisław Gorczyca